

bij ons thuis

Tekst **Maria van Amerongen** Foto's **Dolph Cantrijn**

De problemen waarmee een Balans-gezin te maken krijgt kunnen erg groot zijn. Ouders zoeken, tobben, vechten en twijfelen, maar tonen ook ongelooflijk veel creativiteit, inzet en veerkracht. Een serie portretten van zeer verschillende gezinnen.

'Het zijn zulke geweldige kinderen'

Astrid Baggermans (42) uit Helmond staat er alleen voor, sinds haar man Cor twee jaar geleden op 44-jarige leeftijd aan kanker overleed. Haar drie zonen hebben allen een vorm van autisme, waarbij er één ook dyslexie heeft, en een ander ADD. Bij haar jongste dochter Fleur (10) bestaat een vermoeden van dyslexie. "Ik ben bang dat mijn kinderen straks niet worden geaccepteerd in de samenleving."

Half een 's middags. Een knusse huiskamer in het Brabantse Helmond. Aan de eettafel zit Astrid Baggermans, met een dampende kop koffie. Ze praat honderduit over haar drie zonen en de gevolgen van hun beperkingen. Dan staat opeens Stan (15) – met PDD-NOS en dyslexie - binnen. Hij is wat eerder thuis uit school. Heel bedeesd leunt hij tegen de vensterbank bij de tafel. "Mag ik Jordy bellen?", vraagt hij aan zijn moeder. Heb je nog huiswerk,

Dennis was heerlijk rustig en braaf, schold niet, vocht niet, een lieve jongen

klinkt het als wedervraag. Stan denkt van niet. Kijk toch maar even in je agenda, zegt Astrid. Ja, toch, wiskunde. "Dan ga je dat eerst doen." "Mag ik de telefoon alvast mee naar boven nemen?", klinkt het liefjes. Nee, dat gebeurt niet, zegt zijn moeder. Mag ik dan een koekje mee, vraagt hij gedwee. Dat mag. Stan sluipt naar boven. "Dat komt doordat jij hier zit", zegt moeder Astrid lachend. "Anders heeft hij wel een grotere mond." Want Stan is eigenlijk ook

de lastigste om mee om te gaan, vertelt ze. Heel egocentrisch is hij. "Hij denkt altijd alleen aan zichzelf. Iedereen moet vliegen voor Stan. Hij geeft ook altijd anderen de schuld. Als ik dan zeg: je moet ook eens aan anderen denken, zegt hij: dat doe ik ook. Hij beseft niet hoe hij werkelijk is."

Ketting

Op school gaat het redelijk met Stan. Het zou veel beter kunnen, zegt Astrid, maar hij maakt zijn huiswerk vaak maar half. "School is niet belangrijk, vindt hij. Het is een puber eerste klas. Hij heeft een grote mond en hij rookt, verschrikkelijk. Maar daar trekt hij zich niks van aan. Hij heeft één vriend, waarmee hij uit school een beetje rondloopt en –fietst." "Nu rookt Niels van dertien inmiddels ook, maar die jukt erover. Vind ik heel erg. Ik zie het altijd aan zijn snoet. We hebben het er al zo vaak over gehad. Ik ben ook weleens 55 euro kwijt geweest, dat had Niels dan gepikt. Er gingen weken overheen eer hij dat opbiechtte. Ook koek en snoep zijn niet veilig. Maar hij heeft nooit berouw, dat kent hij niet. Het ging 'per ongeluk', zegt hij dan. Hij doet altijd iets, maar overziet de gevolgen niet." Afgelopen december ging het weer mis. Niels - met PDD-NOS en ADD - belde vanaf het politiebureau, hij was aange-

houden, zei hij. Hij had samen met een vriendje oud vuurwerk van het jaar daarvoor te vroeg afgestoken." De volgende ochtend stond de politie voor de deur. "Ik zei dat ik inmiddels van Niels had gehoord dat hij er alleen maar bij had gestaan, dat het vriendje het vuurwerk afstak. Maar de man zei dat Niels een verklaring had ondertekend dat hij had meegedaan met afsteken. Maar dat snapt Niels niet. Hij begrijpt ook niet dat hij had moeten weglopen bij dat vriendje. Hij doet het volgend jaar zo weer. Maar daar had de man geen boodschap aan. Ze houden geen rekening met zijn beperking. Maar ik hou m'n hart vast. Ik kan hem niet aan de ketting leggen. Waar eindigt dit?"

Daarbij vergeleken is oudste zoon Dennis eigenlijk de rustigste. De nu 16-jarige jongen heeft klassiek autisme. Hij was vroeger al altijd alleen: op de klassenfoto stond hij net iets buiten de groep, op het schoolplein had hij geen vriendjes. Astrid vertelt: "Hij zat altijd op een kleine school, dat vond ik veilig voor hem. Nu zit hij op mbo Boekhouden, een school met vijfduizend leerlingen. Toch gaat het prima. Dennis redeneert: dit zijn de lokalen waar ik naar toe moet, en daarna ga ik naar huis. Hij ziet de andere leerlingen niet. Hij herkent ook geen emoties bij anderen. Als er iemand voor zijn neus neervalt, loopt hij er met een boogje omheen."

Dennis is niet spontaan, stelt nooit vragen, toont geen initiatief. "Op de basisschool hielden de leerkrachten rekening met hem. Maar anderen in zijn omgeving weer niet. Een voorbeeld. Hij kent alle automer-

V.l.n.r. Astrid Baggermans met haar zonen Dennis, Stan en Niels. Op de bank zit dochter Fleur. Astrid: "Het moeilijkste vind ik dat je weet dat autisme nooit meer overgaat".

ken. Voor zijn verjaardag vroeg hij aan een familielid een auto. Kreeg hij niet, hij had er al zoveel, werd gezegd. Na veel soebatten kwam er alsnog een presentje. Maar Dennis pakt cadeautjes aan en legt ze direct weg, onuitgepakt. Zo doet hij dat altijd. Ik zag de gever al afkeurend kijken. Ik zei tegen Dennis dat hij het toch maar even moest uitpakken. Dat deed hij toen, zette de wagen neer en verdween naar boven. Dat komt door zijn beperking. 'Wat een ontevreden jong', reageerde dat familielid. Hij hield geen rekening met hem."

Op een gegeven moment - Dennis zat al in de eerste van het vmbo - hoorde Astrid een kennis over haar zoon met autisme praten. Heel herkenbaar, vond ze. "Maar Cor zei: 'Die van ons heeft dat niet'. Ook de leerkrachten viel niets op. Dennis was heerlijk rustig en braaf, schold niet, vocht niet, deed keurig zijn werk, een lieve jongen. Iedereen mag hem graag. Ik vind het wel heel moeilijk dat je geen contact met hem kunt maken. Hij ziet er heel knuffelbaar uit, met blonde krullen en een zachte uitstraling. Maar ik mag hem niet vasthouden, dat vindt hij verschrikkelijk." Na het verhaal van de kennis had Astrid

via de huisarts om een onderzoek gevraagd. "Ik was opgelucht toen daar de diagnose klassiek autisme was. Had ik het toch goed gezien. Nu kon ik tegen dat familielid zeggen: wij moeten ons aanpassen aan zijn beperking, wij moeten hem veiligheid bieden. Hij zei: 'Onzin, vroeger hadden ze dat toch ook niet! Toen heb ik hem uitgelegd dat het tegenwoordig door onderzoek wel vast te stellen is, en dat zulke kinderen vroeger heel ongelukkig waren. Dat we hem nu beter kunnen helpen."

Teleurgesteld

Dat het altijd redelijk goed is gegaan met Dennis, komt vooral doordat Astrid en Cor altijd haarfijn doorhadden dat de jongen veel structuur en veiligheid nodig had. "Als we op een verjaardag waren, stapten we altijd op als Dennis zijn flesje moest. Dat gaven we thuis, dat vond hij het prettigste, dat voelde je. Maar dan had je wel weer een teleurgestelde gastvrouw: ah, blijf nou nog even, je kunt hem hier toch ook voeden. Wij waren echter heel gestructureerd, we waren er in feite zelf al achter gekomen hoe we met hem moesten omgaan."

Op school kreeg de toen 13-jarige Dennis direct een ambulante begeleider toen ze hoorden van zijn autisme. Astrid: "Het klikt geweldig tussen die vrouw en hem. Hij kan zich trouwens goed afsluiten voor drukke kinderen in zijn klas". Op een gegeven moment kwam hij er uit zichzelf achter dat het vak boekhouder goed bij hem zou passen. "Geweldig toch!" Zes jaar geleden ging Dennis op korfbal. Een sport met onverwachte situaties, maar dat kan hij volgens Astrid goed aan.

'Hij zei altijd: 'Mijn hoofd zit zo vol, er kan niks bij''

"En het feit dat je geen lichamelijk contact mag maken, is heel fijn voor hem", vindt ze. Om wat bij te verdienen, brengt hij folders rond. "Hij is heel secuur, slaat nooit een huis over."

Niels is een ander verhaal. Die was niet te hanteren in het regulier onderwijs. Astrid: "Hij zei altijd: 'Mijn hoofd zit zo vol, er kan niks bij'. Hij hoorde niet wat de meester

V.l.n.r. Niels, Stan en Dennis.

zei. Hij hing ook altijd de lolbroek uit. Iedereen werd gek van hem. Niels werd er boos en verdrietig van." Inmiddels zit hij op het speciaal onderwijs, en dat gaat 'super'. De folderwijk die hij had bleek niets voor hem: hij vergat straten en huizen. "Hij kan het gewoon niet onthouden." Maar taarten bakken kan hij als de beste, dat heeft hij op school geleerd. Dat doet hij tegenwoordig af en toe voor verjaardagen van kennissen. "Zo verdient hij wat bij."

'Ik hoop dat mensen daar doorheen prikken'

Stan is wat dat betreft lui, vertelt Astrid: hij heeft geen baantje. "En zijn zakgeld maakt hij altijd op, terwijl hij de helft moet sparen. Dan krijgt hij de week erop niets. Dan is hij twee dagen chagrijnig. Dat bepaalt de hele sfeer in huis. Een tijdje geleden greep Niels Stan naar de keel. De stoppen sloegen bij hem door. Later wist hij daar niets meer van. Het is ook nooit meer voorgekomen. Niels is daarna wel aan de medicatie gegaan. En volgt nu PMT-training (psychomotorische therapie, red.). Dat houdt in dat hij door te sporten

beter over zijn gevoel leert praten. Hij heeft woede-uitbarstingen als hij verdrietig is, hij heeft de dood van zijn vader nog niet verwerkt. Hij praat nu veel meer over Cor."

Blaauwe kin

Op dat overlijden reageerden de jongens heel verschillend. Dennis kreeg de tic dat hij zijn kin blauw kneep. Hij kon ook niet slapen, had veel buikpijn. "En hij draaide met zijn ogen en sloeg steeds op zijn been. Ik weet inmiddels dat hij dat allemaal doet als hij ergens mee zit. Soms moet hij er een paar nachtjes over slapen voordat het eruit komt. En dan draagt hij het kettinkje dat hij vóór het overlijden kreeg van Cor, met daarop: 'Veel liefs, papa'. Op school praat de mentor ook met hem. Hij heeft het fijn daar." Stan kreeg een driftbui toen hij van het overlijden hoorde. "Hij nam daarna direct de rol van vader op zich. 's Avonds keek hij of de lichten uit waren, controleerde of de deur in het nachtslot zat en liep dan met mij mee naar boven. Hij bleef gewoon net zo lang op als ik. Hij voelde dat Dennis dat allemaal niet kon." Niels huilde toen hij hoorde dat Cor zou gaan sterven. "Hij kon er na zijn dood nooit over praten of huilen, maar inmiddels wel." Fleur (10) werd heel dik nadat Cor was

overleden, terwijl ze niet méér at. Na onderzoek door onder andere een kinderarts en een psycholoog bleek dat ze door het binnenhouden van haar emoties aankwam. "Haar hele hormoonhuishouding was in de war geraakt. Nu gaat het beter met haar." Thuis met de drie broers gaat het goed. "Fleur heeft er wel begrip voor dat de jongens autisme hebben. Ik heb het destijds allemaal aan haar uitgelegd, en ze reageerde er vrij laconiek op. Ze is wel helemaal blij dat het nu beter gaat op school met Niels, want ze kan goed met hem praten over Cor." Zorgen om de toekomst heeft Astrid wel gehad, maar inmiddels nauwelijks meer. "Onze thuisbegeleider Daan zei tegen me dat ik niet meer kon doen dan ze nú goed begeleiden. Ik ben niet verantwoordelijk voor de toekomst van de kinderen. Daardoor is er een grote rust over me gekomen. Ik laat het los, het komt allemaal wel op zijn pootjes terecht. Al ben ik wel bang dat Niels verkeerd terecht komt. Maar het moeilijkste vind ik dat je weet dat autisme nooit meer overgaat. Ik ben bang dat mijn kinderen straks niet worden geaccepteerd in de samenleving. Het zijn zulke geweldige kinderen, waarom zien ze dat niet? Ik hoop dat mensen daar doorheen prikken." ■